

Anne Frank och Malala

- Flickorna som påverkar världen

Pia Hellertz – april 2015

Anne Frank och *Malala* var båda barn när de skrev och handlade på ett sätt som sätter spår i historien. Anne Frank gömde sig med sin familj under ett par år och skrev under tiden mängder med dagboksanteckningar som räddades och som pappan, *Otto Frank*, som överlevde Förintelsen, sammanställde. Anne Frank dog i koncentrationslägret Bergen-Belsen tre månader före sin sextonårsdag. Även mamman och systemen dog. Otto Frank dog år 1980.

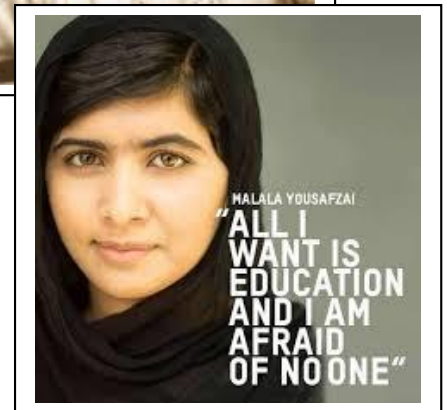
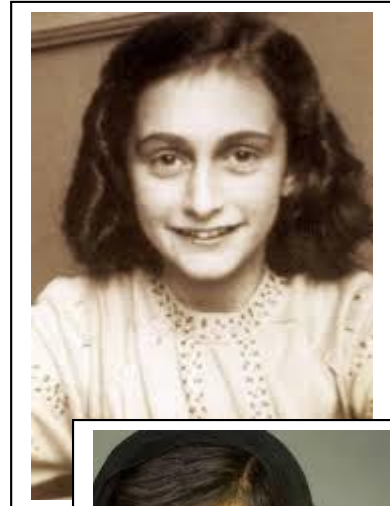
Den pakistanska flickan *Malala* blev världskänd när hon sköts av talibanerna i oktober 2012. Hon hade då kämpat för att flickor skulle ha rätt att få utbildning. Sexton år gammal blev hon en symbol för fredliga protester och för kvinnors rättigheter. Hon blev den yngsta någonsin att få Nobels fredspris år 2014.

Jag har läst ”*Anne Franks dagbok – den oavkortade originalutgåvan*” samt ”*Jag är Malala – Flickan som stod upp för rätten till utbildning och sköts av talibanerna*” av Malala Yousafzai (2015).

Anne Frank

Sommaren 1942, när förföljelserna av judar intensifierades i Holland, gick familjen Frank under jorden, på flykt undan nazisterna. Då var Anne 13 år gammal. Hon älskade att skriva och drömde tidigt om att bli författare. Familjen Frank delade ett gårdshus med en annan familj samt med ytterligare en man, som i boken får namnet *Herr Dussel*. Åtta personer på ett begränsat utrymme under två år innan de den 4 augusti 1944 blev förrådda och infångade samt förda till olika koncentrationsläger.

Anne hade en otrolig förmåga att iaktta det som hände i huset och kunde beskriva på ett förvånansvärt skärpt sätt, för att vara så ung. Hon skrev sin dagbok från den 12 juni 1942 till den 1 augusti 1944 i formen av brev till en fingerad vän. Inspirerad av en politiker på radion, som menade att man efter

kriget borde samla in och offentliggöra dokument och dagböcker från kriget, började hon dock bearbeta sina brev. Hon drömde om att efter kriget bli författare och kunna publicera dagboken som en bok.

Annes pappa, *Otto Frank*, som överlevde kriget och förföljelserna, beslöt sig för att tillmötesgå dotterns önskan om att publicera dagboken. Dock var det på den tiden inte så vanligt att man skrev om sexuella ämnen, så Otto Frank utlämnade de avsnitt som handlade om Annes tankar om och känslor för sin medfånge, som hon kallar *Peter* i boken. Han var son i den andra familjen.

Dessutom skriver Anne mycket ärligt om sina kritiska känslor inför sin mamma, men Otto Frank ville inte "*skända minnet av sin hustru och de andra som hade delat samma öde i Gårdshuset*" (sid. 6), så han uteslöt en hel del texter. Den bok jag läst är dock den "oavkortade originalutgåvan" och jag kan förstå Otto Franks dilemman. Men det blev spännande läsning!

Anne beundrade och älskade sin pappa men föraktade sin mamma. Hon och hennes äldre syster var ibland vänner och ibland stod de inte ut med varandra. Redan i oktober 1942 skriver hon:

"... mor for ut något rent fasansfullt, hon räknade upp alla mina synder för pappa... Det slutade med att jag berättade för pappa att jag älskar honom mycket mer än mor. ..." (sid. 56).

Lyssnar på radion

Under hela tiden i Gårdshuset lyssnar alla på radion och håller sig ajour om vad som händer i yttrevärlden. De hör rykten om judeläger, om rakade skallar och om gasning. De hör om hur människor blir forslade i boskapsvagnar, ligger huller om buller, om avsaknaden av toa och tvättfat, om att folk därute knappt hade något att äta och ändå mindre att dricka. Hon hör om metoden "att ta gisslan".

"Oskyldiga, framstående medborgare tas till fånga och tvingas vänta på att bli mördade. Om någon utför ett sabotage och gärningsmannen inte går att hitta ställer Gestapo kort och gott upp en handfull gisslan mot muren. Om de människorna står det ofta dödsrapporter i tidningen. Då rubriceras ogärningen som en 'ödesdiger olycka'" (sid.60).

Man kan bara ana den fasa de instängda kände när de läste och lyssnade om allt. Anne skriver

"Därute är det fasansfullt. Dag som natt blir de arma människorna bortforslade, med endast en ryggsäck och lite småpengar som packning. Dessa ägodelar blir de dessutom framtagna under vägen. Familjer splittras, män, kvinnor och barn skingras. Barn som kommer hem från skolan återser inte sina föräldrar" (sid. 84).

Hon konstaterar att de har det bra, att de "än så länge" kan vara trygga och äta. Hon skäms lite för att de drömmer om att de efter kriget ska kunna köpa nya kläder och skor, trots att de egentligen borde spara pengarna och hjälpa andra. Det är en 13-årig liten tjej som tänker så.

I en kommentar i mars 1943 skriver hon: "*Gandhi har börjat äta igen*" (sid. 89).

Hon konstaterar också att den "*sorglösa bekymmersfria skoltiden aldrig kommer tillbaka*" (sid. 209). I januari 1944 skriver hon att hon blir "*hemskt förvånad över att någonsin ha varit en så ofördärvad tonårstjej*" (sid. 66). Hon berättar att hon hade "*fem beundrare i vartenda gathörn, ett tjugotal väninnor och bekanta*". Dessutom var hon "*de flesta lärares älskling*" (sid. 208). Men våren 1944 hade hon "*suttit här och blivit klok*".

Annes berättelser om de små händelserna i Gårdshuset varvas med kommentarer om världshändelserna. "*Turkiet i krig. Stor uppståndelse. Avvaktar med spänning radiatorrapporterna*", skriver hon i mars 1943 (sid. 93). Sommaren 1944 skriver hon om hur Churchill, Eisenhower med flera besökte de byar i Frankrike som nazisterna hade intagit och som nu hade befriats av engelsmännen. Anne beundrar Churchills mod. Samtidigt hör hon kriget, flyganfallen och bomberna omkring dem. "*Jag bet ihop tänderna för att öva upp mitt mod*" (sid. 120).

Annes analyser är imponerande. Det är klart att jag undrar hur mycket Otto Frank har lagt till och redigerat.

Hjälp av vänner

Under hela tiden hade familjerna hjälp av vänner. Otto Frank var en framgångsrik företagare och han fortsatte leda arbetet från gömstället med hjälp av pålitliga anställda. Fyra av Otto Franks anställda hjälper familjerna. De ordnar mat, kläder, böcker och alla möjliga andra saker, exempelvis födelsedagspresenter. Gårdshuset låg i anknäring till företagets lokaler. Medhjälparna döljer ingången till gårdshuset bakom en bokhylla.

Det innebar att de måste vara totalt tysta på dagarna. De fick inte spola på toa, inte tala högt, inte lyssna på radion eller göra något annat som skulle kunna väcka misstankar hos omgivningen. Problemet med toa diskuterar Anne:

”Nu är det förstås väldigt ofint av mig att berätta hur vi gjorde istället. Jag är inte så pryd att jag förtiger sådant” (sid. 53)

Hon berättar att hon och hennes pappa använde en glasburk som de ställde undan under dagen.

Studerade

Under hela tiden familjen gömde sig så studerade Anne. Hon studerade fransk språklära och fransk historia, matematik och litteratur. Hon studerar teaterpjäser och klassiska författare. Jag imponeras av det litteraturval hon gjorde. Och kan inte låta bli att jämföra med dagens 14-åringar.

Bland annat studerade Anne stenografi. En av vännerna anmälde sig till en kurs för att sen kunna undervisa henne. Anne till och med ber att få lära sig om Nya testamentet.¹ Även de övriga i familjerna studerade.

Att vara jude

Anne ställer många viktiga frågor omkring det faktum att hon är jude. *”Vem har ålagt oss det här? Vem har gjort oss judar till ett undantag bland alla jordens folk?”* Men hon konstaterar också att judar har levt vidare, *”genom alla sekler har judar tvingats lida, men genom alla sekler har de också blivit starka”* (sid. 259).

Hon plågas av tanken att alla de som hon tidigare stått så nära nu hade fallit händerna på *”de värsta bödlar som världen någonsin har skådat. Och alltihop bara för att de är judar”* (sid 75).

”Grannarna”

Anne berättar om den familj som också gömmer sig i Gårdshuset. Om den *”hemskt lynniga Fru van Daan”* som hon inte kommer överens med. Anne konstaterar att det är först när man *”råkat i rejält gräl med dem”* som man kan *”bedöma deras karaktär”*. Hennes berättelser om de olika familjemedlemmarna och deras karaktärer är både roande och träffande. Makarna van Daan har en son, *Peter*. Anne är under första tiden mycket kritisk till honom, men blir under vistelsen mer och mer fascinerad av honom – och berättar öppet om sina tonårstankar och tonårskänslor för honom. Det två kommer att trivas väldigt bra tillsammans och de tillbringar långa stunder med att samtala om allt möjligt.

---

¹ Om judarnas syn på Bibelns båda böcker, se *De kristna och judarnas bibel*, <http://www.alltombibeln.se/bibelfragan/kristogt.htm>

Sexualitet

I flera anteckningar reflekterar hon över ”sexuella ting” och tycker det är konstigt att pojkar och flickor körs ut ur rummet när föräldrar samtalar om dessa ämnen och de får därför försöka lista ut detta på annat sätt. Annes tankar om dessa frågor fick mig att minnas mina egna funderingar. Ingen berättade för mig heller. Jag trodde att kvinnan blev med barn så fort hon gifte sig. Och blev därför förundrad när en kusin blev med barn utan att vara gift. Anne är kritisk till att föräldrar inte berättar för då är det risk att man får fel information (sid. 223).

Anne undervisar Peter om menstruation och om hur barn blir till. Peter tycker det är tufft av kvinnorna att de står ut med blodförlusten. Anne tycker det är skönt att ha någon att prata med om dessa ämnen. Dessutom har hon med tiden blivit förälskad i honom.

”Jag längtar så förfärligt efter en kyss från honom, kyssen som så länge har uteblivit. Kan han fortsätta att betrakta mig som en kamrat, är jag inte mer än så?” (sid 245)

Men hon tror inte att hennes föräldrar skulle acceptera att hon, knappt femton år skulle få sitta och kyssas med en kille på sjutton år (sid. 264).

Annes föräldrar

Den person som Anne har förtroende för och känner trygghet hos är pappan. *”... för pappa älskar jag, han är mitt stora föredöme, jag älskar ingen annan i hela vida världen utom far”* (sid. 141). Mamman däremot har en närmare relation till systemen, Margot, och framhåller ofta hur duktig Margot är. Samtidigt är mamman alltid kritisk mot Anne. Anne föraktar sin mor. Hon berättar mycket ingående om relationen till mamman. Det är ofta hjärtskärande berättelser.

Svarta fåret

Det verkar som om Anne blev väldigt utsatt av både sin mamma och av makarna van Daam under hela fångenskapen. Hon pratade för mycket, hon kritiserades för allt möjligt. Anne blir arg och ledsen.

”Aldrig i livet att jag finner mig i alla dessa förolämpningar, jag ska minsann visa dem att Anne Frank inte är född i går, de ska allt få se och skynda sig att knipa sina stora trutar när jag gjort klart för dem att det inte är min, utan deras egen uppfostran, som de i första hand bör granska” (sid 50).

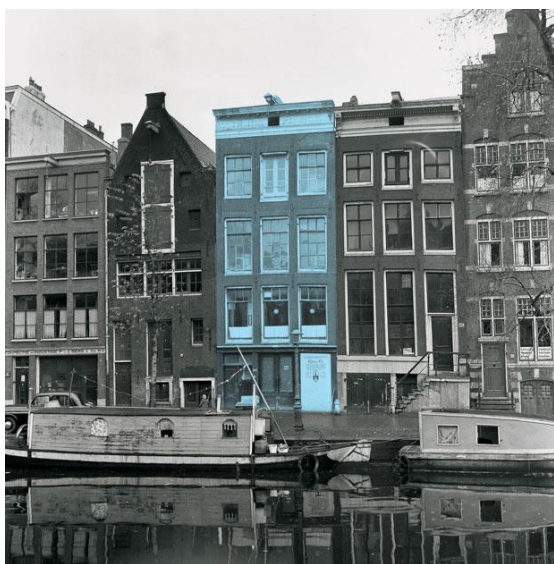
Samtidigt visar hon ibland viss förståelse för mamman eftersom hon vet med sig att hon kan vara krävande ibland. Men hon har ingen lust att anpassa sig till de övrigas normer och åsikter.

Den ständiga rädslan

Under hela tiden familjen satt gömd fanns rädslan där. Rädslan för att någon skulle avslöja dem, rädslan för att polisen skulle hämta dem. Flera var också rädda för att dagboken skulle hittas. Den skulle ju avslöja alla namn, även på dem som gömde och hjälpte familjerna.

Vid några tillfällen var det inbrott i magasinet i det angränsande huset. Det innebar att polisen kom till huset och familjerna var skräckslagna för att de skulle börja undersöka vad som fanns bakom bokhyllan som dolde dörren till deras gömställe.² Idag har huset blivit en turistattraktion och det finns mängder av information på nätet.

15 år

Sommaren 1944 berättar Anne för sin fingerade brevvän Kitty, vilket är hennes sätt att skriva i dagboken, att hon nu fyllt 15 år. Och hon räknar upp en lång lista på presenter hon fått: *”de fem banden av Springers Konsthistoria, en uppsättning underkläder, två skärp, en näsduk, två flaskor yoghurt”* med mera (sid. 308). Av Peter, fick hon en pionbukett. *”Den stackars gossen har verkligen legat i för att hitta något, men inget har lyckats”*, skriver hon (sid. 308). Anne har mognat under de två åren.

Vad hände sen?

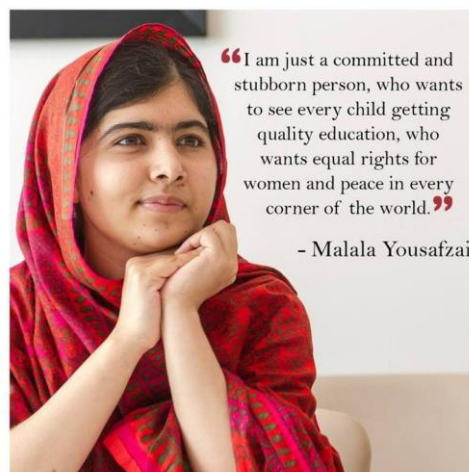
I ett efterord i boken berättar någon vad som hände efter avslöjandet. Mamman dog den 6 januari 1945 i kvinnolägrät i Auschwitz-Birkenau *”av svält och utmattning”* (sid. 332). Hermann van Pels, som i boken kallas van Daan, *”gasades enligt uppgifter från nederländska Röda korset redan på ankomstdagen, den 6 september 1944, i Auschwitz. Enligt Otto Frank lär han dock ha dödats*

---

² Anne Frank Webbguide - <http://www.annefrankguide.net/sv-se/bronnenbank.asp>

några veckor senare ”strax innan gasningarna upphörde”. Hur fru van Pels dog är inte klarlagt. Anne och hennes syster deporterades till Bergen-Belsen. På grund av ”katastrofala hygieniska förhållanden” utbröt vintern 1944-45 en tyfusedemi, som innebar att tusentals fångar dog. Då dog också Anne och hennes syster. Peter dog i ett läger i Österrike, endast tre dagar före befrielsen. Dussel (Fritz Pfeffer) hade kommit till ännu ett läger där han dog i december 1944. Otto Frank gifte om sig och ”ägnade sig åt sin dotter Annes dagbok samt åt att sprida dess inneboende budskap” (sid. 333).

”... jag vill inte som de flesta människor ha levt förgäves,” skriver Anne (sid. 248). Tack vare sin pappas insats har hon verkligen inte levt förgäves.

Malala

Malala Yousafzai föddes den 12 juli 1997 i den del av Pakistan som heter Swatdalen. Tisdagen den 9 oktober 2012 var det nära att talibanerna lyckades tysta denna otroligt modiga flicka, genom att skjuta henne och ett par av hennes kamrater när de var på väg från skolan. Mirakulöst nog överlevde hon och blev en global symbol för fredliga protester mot extremistiskt förtryck. Hon var 15 år.

Malala har en medförfattare, *Christina Lamb*, som är en av världens främsta utrikeskorrespondenter, så jag förstår att mycket av det som handlar om världsläget, politik, talibanernas världsbild och aktioner med mera beror på hennes kunskaper och erfarenheter. Hon har intervjuat människor i Malalas närhet för att få fram information.

Det första som slog mig var bokens titel *Jag är Malala (I am Malala)*, inte *Jag heter Malala*. Jag lekte med ordvalet: Jag är Pia, jag heter Pia. Och jag får en stark känsla av att det handlar om jagmedvetenhet, en stark självbild och en minst lika stark självkänsla. Just den starka självbilden och självkänslan genomsyrar hela boken. Malala är inte rädd. Hon vet vad hon vill. Hon får tidigt

genom sin fantastiska pappa, *Zaiuddin Yousafzai*, möjlighet att gå i skola och får uppleva skillnaden mellan att utbilda sig och att inte göra det. Både pappans och Malalas mission blir att se till att flickor får gå i skola. Pappan hade startat en skola där även flickor fick gå. Familjen flyttade också in i skolan.

Malalas mamma var ovanlig. Hon hade gått ett år i skolan. Hon var enda flickan i klassen. Men eftersom hon bara skulle laga mat, städa och uppfostra barn så tyckte hon inte det var meningsfullt att gå i skolan. Malala berättar att det var när hon mötte Malalas pappa som hon ångrade att hon inte fortsatt (sid. 48).

Malalas pappa frågade mamman till råds om allting, berättar Malala. Och hon hjälpte till med allt, även sånt som var mäns arbete. En manlig vän sa *”De flesta av oss står inte ut med att leva med våra fruar, men han kunde inte vara utan sin”* (sid. 59).

Samtidigt var arbetet starkt könsuppdelat. Pappa gick hemifrån för att arbeta medan mamman var hemma och skötte precis allting. Det är helt klart att Malala också beundrade sin mamma för hennes styrka.

Politiskt medveten

Malala var fyra år när attacken mot ”ett hus i New York” inträffade. Hon blir tidigt medveten om kriget, om Sovjets invasion av Afghanistan, om motsättningarna mellan USA och Sovjet, i första hand genom sin far. Mullorna nämnde ofta den sovjetiska ockupationen i sina predikningar och de uppmanade människorna att ansluta sig till *jihad*, det heliga kriget.

Det var vid denna tidpunkt som *jihad* blev en av de religiösa hörnpelare som muslimerna hade som livsregler. De övriga var *namaz* (de fem tideböerna), *zakat* (välgörenhet), *roza* (fastan från gryningen till solnedgången under Ramadan) och *hajj* (färden till Mekka som varje frisk muslim bör göra en gång i livet) (sid. 42).

Enligt Malalas pappa var det ”till stor del” CIA som låg bakom uppmuntran till *jihad*. Barnen i flyktinglägren fick skolböcker där man i den grundläggande matematiken lärde sig räkna med hjälp av vapen, som exempelvis: *”Om en muslim dödar fem av tio otrogna ryssar återstår fem”* eller

”femton patroner minus tio patroner är lika med fem patroner” (sid. 42).

Pappan var tidigare fascinerad av talibanernas budskap, men eftersom han som barn lärt sig att ifrågasätta och eftersom han också kom i kontakt med sekulära muslimer som var kritiska till kriget, så blev Malalas pappa sliten mellan två ståndpunkter. Å ena sidan sekularism och socialism och å andra sidan militant islam, berättar Malala (sid. 43).

Malala skriver att pappan och hans vänner brukade sitta på taket och prata politik *”i det oändliga”* och de pratade i huvudsak om en enda sak: 11 september-attackerna. *”De hade kanske förändrat hela världen, men vi levde mitt uppe i alltsammans”* (sid. 85). Hon berättar också att många menade att attackerna hade utförts av judarna som en ursäkt för amerikanerna att förklara krig mot den muslimska världen. *”Vissa av våra tidningar tryckte artiklar som påstod att inga judar gick till jobbet i World Trade Centre den dagen”*, men Malalas pappa sa att *”det var nonsens”* (sid. 86).

Myndigheterna gjorde ingenting. *”Vår provinsregering bestod fortfarande av mullapartiet som inte kritiserade någon som sa att de kämpade för islam”* (sid. 115).

Malalas berättelser om jakten på *Usama bin Laden* är mycket intressanta att läsa.

Farfar

En annan viktig person för Malala var hennes farfar. Han var exempelvis en trålande talare och beundrad av alla. Han ville att Malalas pappa skulle bli läkare, men hans mission var att undervisa. Malalas pappa stammade och hade därför problem med att tala, vilket farfar skämdes för. Så Malalas pappa bestämde sig för att träna upp sin förmåga att tala – och han blev en mycket skicklig talare han också. Både farfar och pappa blev viktiga politiska personer i hembyn.

Swatdalen

Malalas beskrivning av hembyn och dalen är verkligen fascinerande. Hon älskade sin hemby. Med stor sorg berättar hon om förändringarna som kom när talibanerna trängde in i dalen. De förstörde allt. *”Först tog talibanerna vår musik, sedan tog de våra buddhor och efter det vår historia”* (sid. 117).

Dessutom utsattes dalen för enorma naturkatastrofer med störtflod, översvämningar och jordbävning. Omkring tvåtusen människor drunknade och fjorton miljoner människor drabbades (sid. 180). Många menade att översvämningarna var en *”Guds tillrättavisning för musiken och dansen som vi hade ägnat oss åt vid festivalerna nyligen”* (sid. 182). Malala berättar om sin förvåning över att politikerna var så handlingsförlamade och svek befolkningen. Presidenten var på semester på ett slott i Frankrike.

Malala konstaterar att politikerna i Pakistan inte har några skrupler när det gäller att stjäla. *”De är rika, och vi är fattiga, och de bara plundrar och plundrar. De flesta av dem betalar inte skatt... De lånar pengar i de statliga bankerna utan att betala tillbaka dem. Statliga kontrakt ger dem favörer från vänner eller från bolagen som de ger dem till. Många äger dyrbara lägenheter i London”* (sid. 76).

Malala skriver:

”Vid sidan om de islamiska grupperna kom den mesta av hjälpen från armén. Inte bara vår armé. Amerikanerna skickade också helikoptrar, vilket gjorde vissa personer misstänksamma. En teori var att amerikanerna hade skapat förödelsen med en teknik som kallas HAARP (High Frequency Activ Auroral Research Program) som framkallar enorma vågor under havet, och som på så sätt hade orakat översvämningar hos oss. Sedan kunde de använda hjälparbete som ursäkt för att lagligt komma in i Pakistan och spionera på alla våra hemligheter” (sid. 182).³

Malalas familj och många andra i dalen blev internflyktingar i Pakistan. Det var under den här tiden som Malala bestämde sig för att i framtiden bli politiker.

”Vårt land hade så många problem och inga riktiga ledare som kunde hantera dem”, konstaterade hon.

Pashtuner

Malalas familj tillhör folkgruppen *pashtuner*.⁴ Gästfrihet är mycket viktigt för dem så de måste alltid ta emot släktingar. *”Man kan hälsa på när som helst och stanna så länge man vill”*, skriver Malala. *”Vi har ingen respekt för privatlivet och det finns inget som heter att avtala tid med någon”*. Det var en *”mardröm för någon som försökte starta en rörelse”* (sid. 55). Malalas pappa försökte starta en skola som måste ta inskrivningsavgifter för att kunna existera, men pengarna gick ofta åt för att underhålla släkten som kom på besök.

Han kämpade dock vidare för sin mission och lyckades skapa sin skola.

Malala läste

Malala läste böcker, bland annat *Anna Karenina* och *Jane Austens* romaner. Hennes pappa hade sagt: *”Malala är fri som en fågel.”* Han sa också: *”Jag ska skydda din frihet, Malala. Fortsätt att drömma!”* (sid. 71) Vilken fantastisk pappa! Det stärkte Malalas tillit till sin rätt till frihet. Hon hyllade Swat när hon hörde om det som hände i Afghanistan och attackerna mot att skolor tog emot flickor. Men med talibanernas intrång i dalen tog den friheten slut. När

---

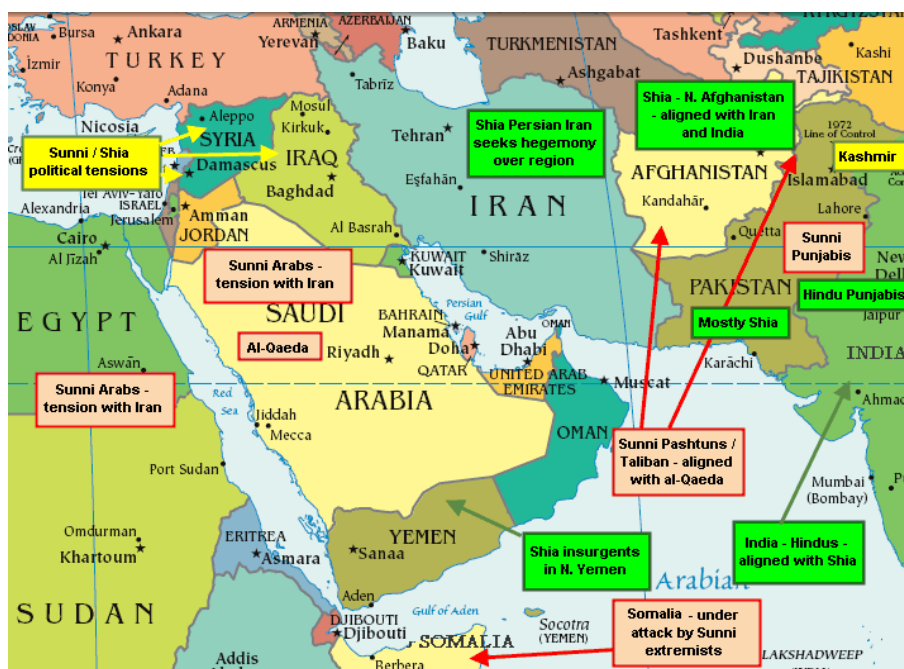
³ Jag har skrivit om HAARP och om vädret som vapen i min bok *Att leka Gud – Om klimatdebatten, geoengineering och en ny världsordning* (2015)

⁴ <https://sv.wikipedia.org/wiki/Pashtuner>

talibanerna och armén sköt och bombade försökte Malala distrahera sig med att läsa Stephen Hawkings ”Kosmos – en kort historik” som ”besvarade stora frågor om universums uppkomst och om det är möjligt för tiden at gå baklänges” (sid. 142). Då var Malala 11 år.

Sunniter och shiiter

Malala berättar att sunniter och shiiter delar ”samma grundläggande trosföreställningar och samma heliga Koran”, men de är oense om vem som var rätt person att leda religionen när profeten Muhammed dog på 600-talet (sid. 92). Sunniterna menade att den mest kompetente av profetens anhängare skulle vara deras överhuvud, medan shiiterna ville att den positionen skulle gå i arv till Muhammeds kusin och svärson Ali.

Islams utbredning

Det kan tyckas märkligt att de allvarliga motsättningar som finns mellan sunnimuslimer och shiitmuslimer kan ha en sån grund. De flesta pakistanier är sunniter, över 80 % (sid. 92).

När jag läste om Malalas upplevelser kände jag hela tiden: ”Varför flyr inte familjen?” Jag kände att jag fick en djupare förståelse för de flyktingar som idag tvingas överge sina hem och sina länder, sina släktingar och vänner, för att försöka hitta en tryggare tillvaro någonstans i världen. Medan vi stänger gränserna...

TV-kändis

En av Malalas pappas vänner hade övertalat honom att vara med i en TV-dokumentär för att visa världen vad som hände omkring dem. Det ledde till att även Malala blev intervjuad. Eftersom hon kunde tala flytande engelska kom

dokumentären att fokusera på henne istället för på pappan. Hon hade redan gjort flera TV-intervjuer så det skrämde henne inte, även om det innebar att hon kom att ha en kamera över sig, *”till och med när jag borstade tänderna”*.

När man exempelvis lyssnar på Malalas kommentarer och svar i intervjun med Skavlan så inser man vilken unik ung människa hon är.⁵ Men också hennes pappa... Malala och hennes pappa deltog i många offentliga sammanhang i Pakistan där Malala fick tala för flickors rättigheter att gå i skola. Hon fick till och med en skola uppkallad efter sig.

Hennes insatser och attacken mot henne har lett till att hon blivit uppmärksammasad över hela världen. På hyllor i vardagsrummet står priser och utmärkelser från hela världen, från USA, Indien, Frankrike, Spanien, Italien, Österrike med mera (sid. 276). Hon fick ju dessutom Nobels fredspris år 2014. Hon betonar dock att hon inte vill bli ihågkommen och omtalad som *”flickan som blev skjuten av talibanerna”* utan som *”flickan som kämpade för utbildning”*. Hon skriver att hon vill nå ut till alla *”som lever i fattigdom, barn som tvingas arbeta och alla som är drabbade av terrorism eller bristande utbildning”* (sid. 277).

Malalas rehabilitering och Gudstro

Malala berättar ingående om attacken mot henne, om sina skador och om rehabiliteringen. Hon är full av beundran inför de läkare och den vårdpersonal som skötte henne. Hon minns inget från strax före beskjutningen till dess hon många dagar senare vaknade upp på ett sjukhus i Birmingham. När hon hörde att personalen talade engelska förstod hon att hon inte längre var i Pakistan. Hon konstaterar att vi inte inser hur betydelsefulla våra organ är förrän vi mister ett av dem. I hennes fall blev det hörseln på vänster öra. Hon skriver:

”Vi människor förstår inte hur fantastisk Gud är. Han har gett oss en helt otrolig hjärna och ett ömt, kärleksfullt hjärta. Han har välsignat oss med en mun att tala och uttrycka våra känslor med, två ögon för att kunna se en värld full av färg och skönhet, två fötter som vandrar längs livets väg, två händer som kan arbeta åt oss, en näsa som kan känna ljuvliga dofter och två öron som kan höra ord av kärlek.”

Det är stora ord och tankar från en flicka på 16 år. Om jag inte hade lyssnat på intervjuer med henne hade jag misstänkt att någon vuxen lagt orden i munnen på henne. Men det är hennes egna ord.

Jag kan bara säga att jag är djupt imponerad!

---

⁵ Malala Yousafzai and her father, NRK/SVT Skavlan, Oct. 25, 2013
<https://www.youtube.com/watch?v=fSKlvLoUSGw>

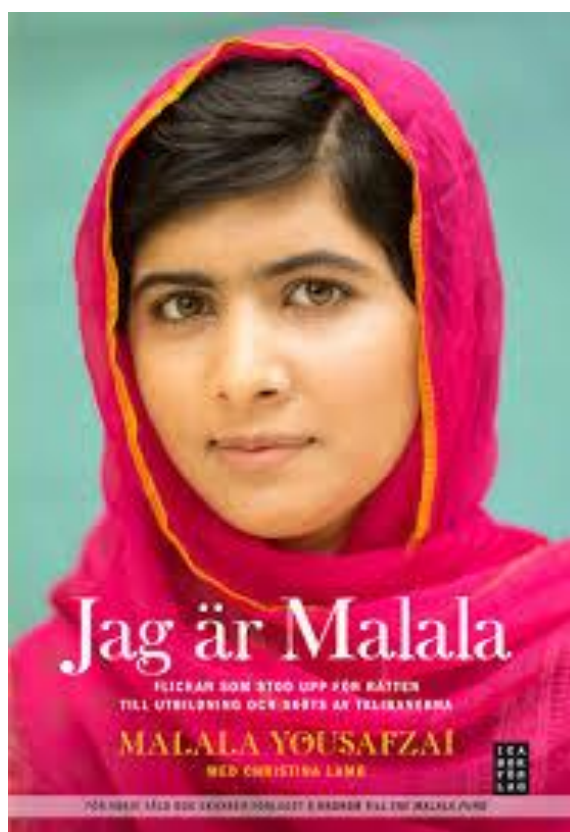
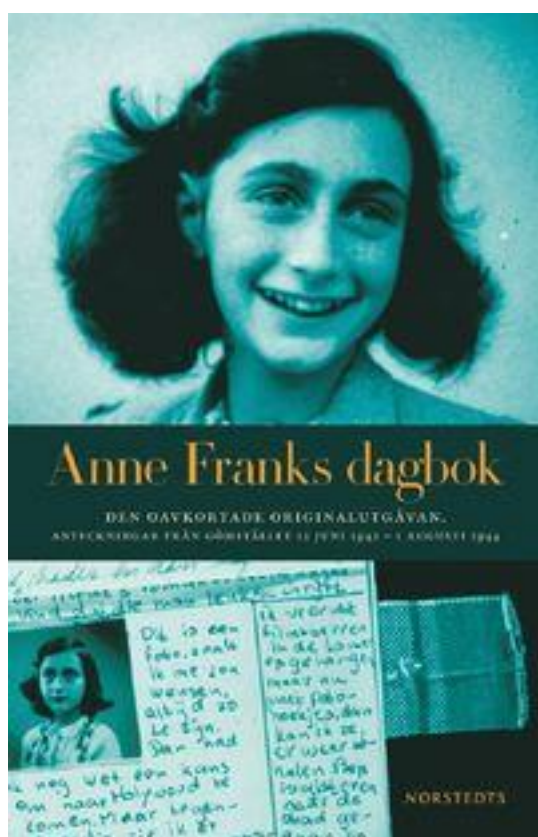
Har flickorna något gemensamt?

Det är lätt att konstatera att flickorna hade flera gemensamma nämnare. Deras relation till sina pappor var mycket viktiga för att de kunde bli de flickor de blev. Båda beundrade och älskade sina pappor. Båda papporna har ägnat mycket tid åt sina döttrars utveckling. Malala känner dock, till skillnad från Anne, beundran även inför sin mamma.

Båda flickorna utsattes för extrema upplevelser och hanterade dem på ett ovanligt moget sätt för att vara så unga. De hade kunskap och förmåga att berätta och fick därför möjlighet att sätta spår i historien till nytta och glädje för eftervärlden.

Båda flickorna ansåg att utbildning och studier var mycket viktiga. De var/är båda mycket nyfikna på världen och på människorna. De läste mycket och de läste båda överraskande avancerad litteratur i tidig ålder.

Båda flickorna drömde/drömmar stora drömmar om framtiden. Anne ville bli författare. I en intervju tillfrågas Malala om hon kommer att bli Pakistans premiärminister i framtiden. Malala log och avvisade inte tanken. Framtiden får utvisa. Hon är ju bara 18 år ännu.

Naturligtvis rekommenderar jag båda böckerna. Båda ger en djupare förståelse för barns utsatthet i extrema livssituationer. Nazisternas och islamisternas förföljelser av icke önskvärda människor. Dessa förföljelser fortsätter idag.